

Підсумовуючи зазначимо, що держава повинна формувати свою бюджетну політику так, щоб досягалось скорочення бюджетного дефіциту. Це можливо при реалізації заходів, які сприяли б одночасно підвищенню доходів бюджету та скороченню державних видатків. До таких заходів можна віднести наступні: інвестування бюджетних коштів у розвиток галузей, які втілюють у виробництво наукові досягнення та визначають рівень економічної потужності держави; використання субсидій та грантів для створення сприятливих умов господарювання та стимулювання виробництва; залучення іноземного капіталу до України.

Література:

1. Ружицький І.Ю. Підходи до класифікації джерел формування доходів Державного бюджету України / І. Ю. Ружицький // Університетські наукові записки. – 2013. - № 2 (46). - с. 384-391.

2. Кир'язова Т. О. Доходи державного бюджету України: проблеми формування та можливі джерела збільшення / Т. О. Кир'язова, Н. І. Чулак // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. – № 2/2. – С. 40-44.

3. Слободянюк Н.О. Проблемні питання формування дохідної частини бюджету: сучасні реалії / Н.О. Слободянюк, К.І. Шиком // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Випуск 15. – С.554-558.

Бурко Христина

ст. гр.ФМ-11

Тернопільський національний економічний університет

khrystynab@meta.ua

Науковий керівник – к.е.н., доцент Гупаловська М.Б.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Для утвердження України як демократичної і правової держави важливою є побудова дієвої системи місцевого самоврядування, спроможної своєчасно й ефективно задовольняти потреби громадян, сприяти реалізації їхніх прав. Попри спроби реформування, прийняття низки законодавчих актів і приєднання до міжнародних договорів Європи – місцеве самоврядування України так і не було перетворено на потужну й фінансово спроможну форму реалізації публічної влади.

Функціонування бюджету здійснюється у взаємодії двох його особливих форм – доходів і видатків, кожна з яких має специфічне суспільне призначення [1]. Разом з тим, міцність і стабільність діяльності органів місцевого самоврядування залежить від здатності ефективно виконувати покладені на них функції.

Місцеві бюджети України повинні мати необхідний обсяг власних джерел для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку регіонів та їх фінансової стабільності [2]. На сьогодні, в органів місцевого самоврядування існує проблема щодо належного виконання власних повноважень, оскільки у процесі децентралізації держава передає на локальний рівень не лише більший обсяг повноважень, а й делегує значну кількість обов'язків. Виникає питання яким чином розподіляти кошти, щоб уникнути неплатоспроможності регіону і досягнути незалежності від державного дотування.

Бюджетна політика останніх років яскраво демонструє збільшення ролі місцевих бюджетів у суспільному житті населення. У випадку з місцевими бюджетами обсяг видатків стабільно зростає: з 225626844,9 тис. грн у 2014 році до 350515178,8 у 2016 році, тобто на 55,35% [3]. Таке збільшення відбувається, в основному, за рахунок делегованих видатків – на державне управління, охорону здоров'я, освіту. В той же час частка видатків, які не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів у місцевих бюджетах залишається майже незмінною (видатки на економічну діяльність, охорону навколишнього природного середовища, житлово-комунальне господарство).

Найбільшу питому частку у структурі видатків місцевих бюджетів займають видатки на освіту (27,0 % - 31,7%), хоча їх частка у 2016 році зменшилась у порівнянні із 2014 роком. Друге місце в структурі видатків займають видатки на соціальний захист на соціальне забезпечення (25,5% - 30,3 %). Третє місце за обсягом займають місцеві видатки на охорону здоров'я (18,0% - 20,6 %), проте прослідковується тенденція до зменшення їх частки протягом аналізованих років (табл.1).

Найменше коштів місцевих бюджетів припадає на фінансування оборони (0,01%), громадського порядку, безпеки та судової влади (0,1%) та охорону навколишнього природного середовища (0,4 % - 0,5 %). У більшості випадків видатки на ці сфери здійснюються за рахунок коштів Державного бюджету України.

Щодо видатків місцевих бюджетів у 1 півріччі 2017 року, то у порівнянні із 1 півріччям 2016 року відбулося їх зростання за наступними статтями:

- соціальний захист безробітних на 173,8% – з 0,02 млрд. грн до 0,06 млрд. грн;
- дорожнє господарство на 114,5% – з 2,1 млрд. грн до 4,4 млрд. грн;
- допомога при вирішенні житлового питання на 100,5% – з 18,4 млрд. грн до 37,0 млрд. грн;
- санаторно-курортні заклади на 95,6% – з 330,4 млрд. грн до 646,3 млрд. грн;

- громадський захист та безпека на 78,4% – з 129,0 млрд. грн до 230,3 млрд. грн;
- загальноосвітні навчальні заклади на 61,0% – з 24,3 млрд. грн до 39,2 млрд. грн;
- центри первинної медичної допомоги на 58,8% – з 2,9 млрд. грн до 4,6 млрд. грн;
- трубопровідний транспорт на 48,6% – з 0,8 млрд. грн до 1,1 млрд. грн [5].

Таблиця 1

Структура видатків місцевих бюджетів 2014-2016 рр.*

Показники	2014 рік		2015 рік		2016 рік	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Загальнодержавні функції	11020034,3	4,9	14526678,8	5,2	16207662,2	4,6
Оборона	2053,8	0,01	10573,0	0,01	8374,8	0,01
Громадський порядок, безпека та судова влада	245544,6	0,1	319555,3	0,1	386197,0	0,1
Економічна діяльність	9226848,7	4,1	19121931,6	6,8	34768942,2	9,9
Охорона навколишнього природного середовища	884712,8	0,4	1476742,5	0,5	1483795,8	0,4
Житлово-комунальне господарство	17696979,2	7,8	15678936,5	5,6	17535011,5	5,0

Охорона здоров'я	46569264,0	20,6	59550703,7	21,3	63038842,2	18,0
Духовний та фізичний розвиток	8985305,3	4,0	9069186,5	3,4	11938899,3	3,4
Освіта	71431665,5	31,7	84007794,4	30,0	96611227,3	27,0
Соціальний захист та соціальне забезпечення	57446441,6	25,5	72638903,5	25,9	106364664,2	30,3
Разом видатків	223508849,7	99,1	276939987,9	98,9	346343598,3	98,8
Міжбюджетні трансферти	2117995,2	0,9	3144048,1	1,1	4171580,5	1,2
Всього видатків	225626844,9	100	280084036,0	100	350515178,8	100

**Складено автором на основі [4].*

Отже, підсумовуючи вищевикладене, можна стверджувати, що основною метою місцевих бюджетів є їх фінансова забезпеченість та оптимізація використання коштів відповідно до особливостей соціально-економічного розвитку кожного регіону. Це стане запорукою самостійності муніципалітетів і дасть змогу подолати їх орієнтацію на фінансову допомогу з державного бюджету. Тому, для органів місцевого самоврядування важливим є здійснення аналізу видатків через проведення оцінки їх ефективності. Нехтування цим процесом або виключно його часткова реалізація є причиною витрат, які не приносять жодного соціально-економічного ефекту, а навпаки – фінансово обтяжують регіони.

Література:

1. Гупаловська М.Б. Бюджет як основний інструмент фінансового забезпечення реалізації функцій держави / М.Б. Гупаловська // Перші наукові читання пам'яті С.І. Юрія: збірн. наук. праць. – Тернопіль: Вектор, 2015. – С.70-73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/12971>

2. Про місцеве самоврядування в Україні : закон України від 02.08.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.

3. Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index>.

4. Статистичний збірник Міністерства фінансів «Бюджет України 2016». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/Budget%20of%20Ukraine%202016.pdf>.

5. Аналіз видатків державного та місцевих бюджетів у 1 півріччі 2014-2017 рр. : офіс з фінансового та економічного аналізу у ВРУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2017/09/vud_gos_budg_II_kv_2014_2017.pdf.

Вільгушинська Вікторія

ст. гр. ФУПОзм-21

Тернопільський національний економічний університет

v.vilgushynska@gmail.com

Науковий керівник – к.е.н., доцент Сидор І.П.

ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Соціально-економічний розвиток держави та рівень добробуту громадян значною мірою залежить від рівня та якості освітніх послуг, які надають навчальні заклади. Підтримання якості освіти на високому рівні вимагає відповідного її фінансування, що є доволі актуальним питанням для України в умовах обмеженості фінансових ресурсів з боку держави.

У даному контексті необхідним кроком є удосконалення механізму бюджетного фінансування освіти та пошук альтернативних джерел фінансування. Система фінансування освіти є потужним інструментом, вона може бути як консервуючою, так і стимулюючою. Система фінансування освіти, яка існує сьогодні в Україні, була, по суті, сформована ще за радянських часів, а в незалежній Україні вона була лише модифікована, проте не більше. Існуюча система безумовно є консервуючою, вона лише дозволяє на певному рівні підтримувати існуючу систему освіти та науки, проте не дозволяє розвивати її.

В Україні існує проблема фінансування освіти загалом. Постійно не вистачає коштів не тільки на розвиток системи освітньої галузі, її інфраструктури, але й на забезпечення функціонування її закладів. Недостатніми є обсяги фінансування навчальних установ, наукових організацій, недосконаліми є принципи розподілу і використання